



Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal  
Straffen en Beschermen**  
Directie Sanctie- en  
Slachtofferbeleid

Turfmarkt 147  
2511 DP Den Haag  
Postbus 20301  
2500 EH Den Haag  
[www.rijksoverheid.nl/jenv](http://www.rijksoverheid.nl/jenv)

# nota

Kamerbrief transparantie en depolitiseren van de  
gratieprocedure

**Datum**  
18 april 2023

**Ons kenmerk**  
4567585

## 1. Aanleiding

Tijdens het commissiedebat Gevangeniswezen en tbs van 5 oktober 2022 heeft u toegezegd de Kamer in het eerste kwartaal van 2023 te informeren over de transparantie en depolitiseren van de gratieprocedure. Met bijgevoegde brief wordt de Tweede Kamer hierover geïnformeerd.

## 2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd de brief aan de Tweede Kamer te verzenden. De belangrijkste punten uit de brief zijn:

1. het standaard publiceren of anderszins actief openbaar maken van gratiebeslissingen wordt niet wenselijk geacht;
2. er zal worden bekeken of het werkproces van de Dienst Justis, waarbij de adviezen van het Openbaar Ministerie (OM) en de rechter niet worden gedeeld met de veroordeelde, wellicht aanpassing behoeft;
3. het aanpassen van de Grondwet en de Gratielwet wordt niet nodig geacht.

## 3. Kernpunten

### 1. *Publiceren gratiebeslissingen*

Een beslissing op een gratieverzoek is persoonsgebonden en toegesneden op de feiten en omstandigheden van het individuele geval. Het is niet wenselijk om deze omstandigheden openbaar bekend te maken in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de veroordeelde. Dit weegt zwaarder dan het argument van transparantie. Wel is denkbaar dat een verzoek op grond van de Wet open overheid aan de Dienst Justis alsnog kan leiden tot het (gedeeltelijk) openbaar maken van de beslissing en bijbehorende adviezen.

### 2. *Aanpassing werkproces Dienst Justis inzake delen adviezen met de veroordeelde*

De opgevraagde adviezen van het OM en de rechter worden op dit moment niet standaard gedeeld met de veroordeelde. Hoewel een afwijzende gratiebeslissing altijd wordt gemotiveerd, kan het ontbreken van de onderliggende adviezen ertoe leiden dat de onderbouwing van de gratiebeslissing mogelijk niet in alle gevallen voldoende duidelijk is voor de veroordeelde. Samen met Dienst Justis, waarbij het OM en de rechtspraak ook om hun standpunt zal worden gevraagd, zal worden

bezien of het werkproces op dit punt moet worden aangepast, zodat de beslissing voldoende kenbaar wordt voor de veroordeelde.

**Directoraat-Generaal  
Straffen en Beschermen**  
Directie Sanctie- en  
Slachtofferbeleid

3. *Het niet aanpassen van de Grondwet en Gratiwet*

In de Kamerbrief van 8 juni 2022 inzake 'Herbeoordeling levenslang: contouren van een v.i.-regeling en beleidsreactie RSJ-advies en evaluatierapport' is geschreven over de spanning tussen de uitvoerende en rechterlijke macht rondom gratiebeslissingen bij levenslanggestraften. Dit is een van de redenen waarom wordt gewerkt aan een alternatieve wijze van herbeoordeling van levenslange gevangenisstraffen. De beschreven spanning doet zich niet of nauwelijks voor bij andere sancties dan de levenslange gevangenisstraf. Het aanpassen van de Grondwet en de Gratiwet is dan ook niet nodig. Binnen het huidige gratie-systeem komt een met voldoende waarborgen omklede beslissing tot stand die recht doet aan de belangen van de veroordeelde, de maatschappij en eventuele slachtoffers.

**Datum**  
18 april 2023

**Ons kenmerk**  
4567585

## **4. Toelichting**

### **4.1 Politieke context**

In juli 2022 is onrust ontstaan rondom de gratieverlening aan de heer Frank M. Naar aanleiding van deze gratieverlening zijn Kamervragen gesteld en deze beslissing heeft tot media-aandacht geleid. In het commissiedebat Gevangeniswezen en tbs van 5 oktober 2022 is verzocht om de gratieprocedure transparanter te maken door de gratiebeslissingen en bijbehorende adviezen openbaar te maken. In de brief is aangegeven waarom is beslist om de gratiebeslissingen en bijbehorende adviezen niet openbaar te maken. Daarnaast wordt gekeken naar andere mogelijkheden om de gratieprocedure transparanter te maken.

### **4.2 Financiële overwegingen**

Wanneer wordt besloten het werkproces bij de Dienst Justis aan te passen en adviezen met de veroordeelde te delen, heeft dat mogelijk financiële consequenties. Deze consequenties zullen moeten worden meegenomen in het besluit om het werkproces wel of niet aan te passen.

### **4.3 Krachtenveld**

De brief is afgestemd met de Dienst Justis en DWJZ.

## **5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden**

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.